

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 28 oktober 2010*

I mål C-203/09,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Bundesgerichtshof (Tyskland) genom beslut av den 29 april 2009, som inkom till domstolen den 8 juni 2009, i målet

Volvo Car Germany GmbH

mot

Autohof Weidensdorf GmbH, meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, E. Levits och M. Safjan (referent),

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: Y. Bot,
justitiesekreterare: handläggaren B. Fülöp,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 6 maj 2010,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Volvo Car Germany GmbH, genom J. Kummer och P. Wassermann, Rechtsanwälte,

— Autohof Weidensdorf GmbH, genom J. Breithaupt, Rechtsanwalt,

— Tysklands regering, genom J. Möller, J. Kemper och S. Unzeitig, samtliga i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom H. Støvlbæk och B.-R. Killmann, båda i egenskap av ombud,

efter att den 3 juni 2010 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 18 a i rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter (EGT L 382, s. 17; svensk specialutgåva, område 6, volym 2, s. 150) (nedan kallat direktivet).

- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Autohof Weidensdorf GmbH (nedan kallat AHW) och Volvo Car Germany GmbH (nedan kallat Volvo Car) beträffande AHW:s begäran om gottgörelse samt rätt till betalning på grund av tillgodohavanden.

Tillämpliga bestämmelser

Unionslagstiftningen

- 3 Artikel 1.2 i direktivet har följande lydelse:

”Med handelsagent avses i detta direktiv en självständig agent med varaktig behörighet att förhandla om försäljning eller köp av varor för en annan persons räkning, här nedan kallad huvudman, eller att förhandla om och slutföra sådana affärsuppdrag i huvudmannens namn och för dennes räkning.”

- 4 I artikel 16 i direktivet föreskrivs följande:

”Ingenting i detta direktiv skall påverka tillämpningen av medlemsstaternas rättsregler i de fall då det i dessa föreskrivs att agenturavtalet omedelbart skall hävas

- a) på grund av att en av parterna helt eller delvis underlåtit att fullgöra sina åtaganden,

b) på grund av extraordinära omständigheter.”

5 I artikel 17 föreskrivs följande:

”1 Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att handelsagenten efter det att agenturavtalet upphört att gälla får ersättning i överensstämmelse med punkt 2 eller får skadestånd i överensstämmelse med punkt 3.

2. a) Handelsagenten skall ha rätt till gottgörelse, om och i den mån som

- han har skaffat huvudmannen nya kunder eller i betydande omfattning har ökat affärsvolymen med befintliga kunder och affärerna med dessa kunder fortsätter att ge huvudmannen ansevärda fördelar,

och

- betalningen av denna gottgörelse är rimlig med hänsyn till samtliga omständigheter och då särskilt handelsagentens förlust av provision på affärer med dessa kunder ...”

6 Artikel 18 i direktivet har följande lydelse:

”Den gottgörelse eller det skadestånd som avses i artikel 17 skall inte betalas ut

- a) i de fall då huvudmannen sagt upp agenturavtalet på grund av försummelse som kan anses bero på handelsagenten och som enligt nationell lagstiftning skulle motivera en omedelbar hävning av agenturavtalet,

- b) i de fall då handelsagenten har sagt upp agenturavtalet, med mindre än att denna uppsägning är berättigad till följd av omständigheter som beror på huvudmannen eller på grund av ålder, svaghet eller sjukdom hos handelsresanden, dvs. att det inte rimligtvis kan krävas av honom att han fortsätter sin verksamhet,

...”

7 Enligt artikel 19 i direktivet gäller följande:

”Parterna får inte avtala om avvikelser från bestämmelserna i artikel 17 och 18 till men för handelsagenten före agenturavtalstidens utgång.”

Den nationella lagstiftningen

- 8 I 89a § i den tyska handelslagen (Handelsgesetzbuch) (nedan kallad HGB) föreskrivs följande:

”1) Vardera parten får häva avtalet på grund av särskilda skäl utan att iaktta uppsägningstiden. Denna rättighet kan varken uteslutas eller begränsas. ...”

- 9 Genom 89b § HGB införlivades artiklarna 17–19 i direktivet. I nämnda nationella bestämmelse, i dess lydelse vid tidpunkten för omständigheterna i målet vid den nationella domstolen, föreskrivs följande:

”1) Efter det att ett agenturavtal har upphört att gälla har handelsagenten rätt till en rimlig gottgörelse från huvudmannen om och i den mån som

1. nya kunder som handelsagenten har tillfört huvudmannen fortsätter att ge huvudmannen en väsentlig fördel efter det att agenturavtalet har upphört,
2. handelsagenten till följd av att agenturavtalet har upphört förlorar provision som han skulle ha uppburit på befintliga eller framtida avtal med kunder som han har tillfört huvudmannen, och

3. det med hänsyn till samtliga omständigheter är skäligt att handelsagenten gottgörs.

När handelsagenten har ökat handeln med en befintlig kund i så hög grad att det ur ekonomisk synpunkt är att jämställa med anskaffning av en ny kund anses han ha tillfört en ny kund.

...

3) Gottgörelse ska inte betalas om

1. handelsagenten har sagt upp avtalet, såvida detta inte varit motiverat av huvudmannens agerande eller det inte kan krävas att handelsagenten fortsätter sin verksamhet på grund av ålder eller sjukdom, eller
2. huvudmannen sagt upp avtalet och om det föreligger särskilda skäl för att säga upp avtalet till följd av handelsagentens försumlighet ...”

¹⁰ Enligt fast praxis från Bundesgerichtshof, som åberopats i begäran om förhandsavgörande, ska de bestämmelser om kundersättning till handelsagenter som avses i 89b § HGB tillämpas analogt på sådana återförsäljningsavtal som det som är aktuellt i målet vid den nationella domstolen. Såsom följer av nämnda rättspraxis räcker det att särskilda skäl som skulle ha motiverat en omedelbar hävning rent objektivt har förelegat vid tidpunkten för beslutet att säga upp avtalet. För det fall handelsagenten innan

avtalet upphört att gälla gör sig skyldig till ett försumligt agerande som skulle ha motiverat en omedelbar hävning, har även den huvudman som beslutat att säga upp avtalet, med uppsägningstid enligt Bundesgerichtshofs praxis, rätt att antingen säga upp avtalet på nytt med omedelbar verkan, för det fall att han fått vetskap om denna försumlighet före utgången av denna tidsperiod, eller åberopa nämnda försumlighet för att inte betala ut kundersättning för det fall att huvudmannen fått vetskap om försumligheten först efter det att avtalet upphört att gälla.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 11 Volvo Car Germany GmbH (koncessionsgivare) och Autohof Weidensdorf GmbH (koncessionsinnehavare) har ingått ett återförsäljningsavtal. Samtidigt bedrev de verkställande direktörerna för AHW, tillsammans med en före detta verkställande direktör för detta bolag, Autovermietung Weidensdorf GbR (nedan kallad AVW). AVW ingick genom ett annat bolag affärsförbindelser med Volvo Car som reglerades i ett ramavtal för storkunder angående specialrabatt vid leverans av nya Volvofordon. Med stöd av detta ramavtal köpte AVW fordon av AHW, varvid den avtalade rabatten togs i anspråk. För detta erhöll AHW ekonomisk ersättning av Volvo Car.
- 12 I skrivelse av den 6 mars 1997 informerade Volvo Car AHW om sitt beslut att säga upp återförsäljningsavtalet med verkan från och med den 31 mars 1999.
- 13 Från april 1998 till juli 1999 ägde förtida avyttringar av 28 fordon som AVW hade köpt av AHW rum, i strid med återförsäljningsavtalet. Såsom framgår av begäran om

förhandsavgörande har Volvo Cars påståande att det fick kännedom om dessa omständigheter först efter det att återförsäljningsavtalet sagts upp befunnits vara korrekt inom ramen för överklagandet.

- 14 Med hänsyn till att 89b § HGB enligt AHW är tillämplig på återförsäljningsavtal har AHW påstått sig ha rätt till kundersättning av Volvo Car och rätt till betalning på grund av tillgodohavanden. Volvo Car anser att 89b § tredje stycket punkt 2 HGB utgör hinder för att bevilja AHW kundersättning, eftersom sistnämnda bolag har erhållit ersättning som det inte haft rätt till då det i samverkan med AVW underlåtit att iaktta den avtalade innehavstiden. Det är utrett i det överklagandeförfarande som ledde fram till förevarande begäran om förhandsavgörande att AHW genom sitt handlande har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt återförsäljningsavtalet med Volvo Car. Volvo Car skulle följaktligen ha haft rätt att häva avtalet med omedelbar verkan om det haft vetskap om underlåtenheten innan avtalet upphörde att gälla.

- 15 Landgericht biföll AHW:s yrkande avseende kundersättning till ett belopp av 180 159,46 euro och dess yrkande avseende tillgodohavandena i dess helhet, båda beloppen jämte ränta.

- 16 Volvo Car överklagade denna dom till Oberlandesgericht som delvis ändrade den, avseende kundersättningens storlek och storleken på tillgodohavandena. Oberlandesgericht fastställde att AHW hade rätt till kundersättning från Volvo Car enligt en analog tillämpning av 89b § stycke 1 HGB. Oberlandesgericht drog slutsatsen att 89b § tredje stycket punkt 2 HGB ska tolkas i enlighet med artikel 18 a i direktivet. Enligt Oberlandesgericht ska särskilda skäl för hävning som är kopplade till försumlighet

från handelsagentens sida följaktligen vara orsaken till huvudmannens beslut att häva avtalet för att agenten ska fråntas sin rätt till kund ersättning.

- 17 Volvo Car överklagade Oberlandesgerichts avgörande. Den hänskjutande domstolen anser att målets utgång är beroende av tolkningen av artikel 18 a i direktivet.
- 18 Bundesgerichtshof beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

- ”1. Ska artikel 18 a i direktivet ... tolkas på så sätt att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, enligt vilken en handelsagent inte har rätt till gottgörelse i samband med att huvudmannen säger upp avtalet, ens om det sker på ordinärt vis, i de fall då det vid tidpunkten för uppsägningen av agenturavtalet visserligen fanns särskilda skäl för att omedelbart häva avtalet på grund av försummelse som kan anses bero på handelsagenten, men avtalet inte sades upp av dessa skäl?
2. Om en sådan nationell lagstiftning är förenlig med direktivet önskas svar på följande fråga:

Utgör artikel 18 a i direktivet i så fall hinder för en analog tillämpning av den nationella lagstiftningen om att rätten till gottgörelse ska uteslutas i de fall då särskilda skäl för att häva agenturavtalet med omedelbar verkan på grund av försummelse som kan anses bero på handelsagenten inträdde först efter det att den ordinära uppsägningen meddelats, och huvudmannen först efter det att avtalet upphört att gälla fick vetskap om denna, på så sätt att huvudmannen inte

längre kunde häva avtalet med omedelbar verkan med hänvisning till handelsagentens försumliga agerande?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida domstolen är behörig och huruvida tolkningsfrågorna kan upptas till sakprövning

Yttranden som inkommit till domstolen

- 19 Volvo Car anser att begäran om förhandsavgörande ska avvisas. Föremålet för talan vid den hänskjutande domstolen omfattas nämligen inte av direktivets tillämpningsområde. En koncessionsinnehavare som AHW är inte en "handelsagent" i den mening som avses i vare sig artikel 1.2 i direktivet eller artikel 84 § första stycket första meningen i HGB. Principen att bestämmelser i nationell rätt ska tolkas i överensstämmelse med direktiven är emellertid endast tillämplig i fråga om direktivens direkta tillämpningsområde.
- 20 AHW gjorde under den muntliga förhandlingen gällande att tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning, eftersom bestämmelserna om handelsagenter i tysk rätt tillämpas analogt på återförsäljningsavtal. Vidare är den första frågan inte av hypotetisk art.

- 21 Den tyska regeringen har anfört att i tysk rätt är bestämmelserna om handelsagenter analogt tillämpliga på koncessionsinnehavare. Följaktligen är beslutet om AHW:s rätt till gottgörelse beroende av hur direktivets bestämmelser om när handelsagenten inte har rätt till sådan gottgörelse tolkas. Vid sammanträdet med parternas framställningar preciserade den tyska regeringen att den första frågan inte är hypotetisk, eftersom den behandlar ett problem vars lösning är ett villkor för att kunna besvara den andra frågan.
- 22 Enligt kommissionen finns det ingenting som tyder på att domstolen skulle sakna behörighet att besvara tolkningsfrågorna, eftersom den tyska lagstiftning varigenom direktivet införlivas ska tolkas i överensstämmelse med direktivet. Kommissionen är emellertid tveksam till om den första frågan kan upptas till sakprövning då den avser en hypotes som inte motsvarar de faktiska omständigheter som är föremål för prövning av den hänskjutande domstolen.

Domstolens bedömning

- 23 Vad för det första gäller domstolens behörighet att besvara tolkningsfrågorna ska det erinras om att det, inom ramen för samarbetet mellan domstolen och de nationella domstolarna vilket har inrättats genom artikel 267 FEUF, uteslutande ankommer på den nationella domstolen att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i varje enskilt mål bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till domstolen. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten vid den nationella domstolen eller då frågan är allmän eller hypotetisk (se, bland annat, dom av den 16 mars 2006 i mål C-3/04, Poseidon Chartering, REG 2006, s. I-2505, punkt 14).

- 24 Domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts av den nationella domstolen avser tolkningen av en unionsrättslig bestämmelse. Det framgår nämligen varken av lydelsen av artikel 267 FEUF eller av ändamålet med det förfarande som inrättats genom denna artikel att författarna till fördraget hade för avsikt att undanta en begäran om förhandsavgörande som rör en unionsrättslig bestämmelse från domstolens behörighet, i det särskilda fall då en medlemsstats nationella rätt hänvisar till denna bestämmelse när det gäller att fastställa vilka regler som är tillämpliga i en situation som är av rent intern art (se domen i det ovannämnda målet Poseidon Chartering, punkt 15).
- 25 När en nationell lagstiftning för lösningen av problem i rent interna situationer anpassas till den lösning som har valts i unionsrätten, för att bland annat undvika diskriminering eller att det uppstår eventuella snedvridningar av konkurrensen, föreligger det nämligen ett bestämt unionsrättsligt intresse av att de bestämmelser eller begrepp som har hämtats från unionsrätten blir tolkade på ett enhetligt sätt, oberoende av under vilka omständigheter de ska tillämpas, för att undvika att det i framtiden förekommer tolkningar som skiljer sig åt (se domen i det ovannämnda målet Poseidon Chartering, punkt 16).
- 26 Trots att frågorna i förevarande mål avser ett avtal om återförsäljning och inte ett handelsagentavtal och direktivet följaktligen inte kan anses direkt reglera den aktuella situationen, är det icke desto mindre så att dessa två typer av avtal behandlas på ett identiskt sätt i tysk rätt (se domen i det ovannämnda målet Poseidon Chartering, punkt 17).
- 27 Vidare finns det ingen omständighet i målet som tyder på att den hänskjutande domstolen skulle ha möjlighet att avvika från domstolens tolkning av bestämmelserna i direktivet.

- 28 Under dessa omständigheter ska invändningen om bristande behörighet avslås.
- 29 Vad för det andra gäller den första frågans upptagande till sakprövning anmärker domstolen att frågan avser en situation i vilken det vid den tidpunkt då avtalet vanligtvis skulle ha sagts upp förelåg skäl för omedelbar hävning som inte åberopats av huvudmannen för att motivera uppsägningen. Det framgår av begäran om förhandsavgörande att det åsidosättande av skyldigheterna i avtalet som AHW klandras för skedde efter delgivningen av den ordinarie uppsägningen av återförsäljningsavtalet.
- 30 Domstolen konstaterar mot denna bakgrund att den första tolkningsfrågan avser en rent hypotetisk situation som uppenbarligen inte har något samband med de faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen och därför saknar relevans för utgången i målet vid den nationella domstolen.
- 31 Härav följer att den första frågan inte kan tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

Yttranden som inkommit till domstolen

- 32 Volvo Car anser att den andra frågan ska besvaras nekande med utgångspunkt i en mer extensiv tolkning av de kriterier som anges i artikel 18 a i direktivet. Det finns

inget i direktivet som medger slutsatsen att utebliven gottgörelse är beroende av ett helt slumpmässigt kriterium, nämligen huruvida den försumlighet som motiverar beslutet om omedelbar hävning upptäcktes innan avtalet löpte ut eller inte.

- 33 AHW påpekade under den muntliga förhandlingen att det skulle medföra en snedvridning av konkurrensen om huvudmannen kunde frigöra sig från skyldigheten att betala gottgörelse till handelsagenten genom en extensiv tolkning av artikel 18 a i direktivet. Följaktligen ska en bokstavstolkning av nämnda bestämmelse, som utgör ett undantag från skyldigheten att utge gottgörelse, väljas. Enligt en sådan tolkning krävs det att handelsagentens försummelse utgör en direkt orsak till beslutet att säga upp avtalet. Det är vidare möjligt att med stöd av artikel 17.2 a i direktivet, som föreskriver att en skälighetsbedömning ska göras, minska det belopp med vilket gottgörelse ska utgå eller till och med helt frånta agenten rätt till gottgörelse.
- 34 Den tyska regeringen anser att den andra tolkningsfrågan ska besvaras jakande. I direktivet, vars grundläggande principer är dem om förtroende och ömsesidig lojalitetsplikt, försöker man inrätta en lämplig jämvikt mellan parternas intressen. Enligt artikel 18 a i direktivet ska gottgörelse inte betalas ut när försummelse som kan anses bero på handelsagenten inte var den direkta anledningen till beslutet att säga upp avtalet, utan denna försummelse förelåg objektivt sett före beslutet och enligt nationell lagstiftning hade kunnat motivera omedelbar hävning av avtalet. Det är nämligen tillräckligt att handelsagentens försummelse rent teoretiskt kan användas av huvudmannen som skäl för beslutet att säga upp avtalet (hypotetisk kausalitet). Eftersom de två ovannämnda villkoren ska vara uppfyllda samtidigt är artikel 18 a i direktivet inte tillämplig enligt den tyska regeringen när villkoren inte är uppfyllda vid samma

tillfälle och underlåtenheten att uppfylla en skyldighet skedde först efter beslutet att säga upp avtalet.

35 Enligt kommissionen är det system som infördes genom artiklarna 17 och 19 i direktivet tvingande. En mer extensiv tolkning av artikel 18 a i direktivet vore emellertid förenlig med en skälig kompromiss mellan huvudmannens och handelsagentens intressen. Handelsagenten förtjänar även skydd när huvudmannen inte betraktat hans agerande som tillräckligt allvarligt för att motivera att avtalet sägs upp. Det finns vidare inte heller något som förbjuder huvudmannen att meddela handelsagenten att hans agerande medfört att han säger upp avtalet om han inte redan hade gjort det.

36 För det fall huvudmannen upptäcker handelsagentens försummelse först sedan avtalsförhållandet upphört är det omöjligt för honom att säga upp avtalet av detta skäl, eftersom det inte längre föreligger något avtalsförhållande som kan sägas upp. Då unionslagstiftaren avstått från att föreskriva bestämmelser i direktivet för denna typ av situation står det medlemsstaterna fritt att, inom ramen för de gränser som föreskrivs i EG-fördraget, utesluta rätt till gottgörelse eller inte. Om huvudmannen fått kännedom om agentens försummelse innan avtalet löpte ut och inte har åberopat nämnda handlande som grund för uppsägningen, kvarstår förvisso rätten till gottgörelse, men handlandet kan komma att beaktas då en skälig justering görs av gottgörelsen.

Domstolens svar

37 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 18 a i direktivet ska tolkas så att den utgör hinder för att en handelsagent

fråntas rätten till kundersättning, när huvudmannen visat att handelsagenten gjort sig skyldig till en försummelse som ägt rum efter det att handelsagenten informerats om att avtalet sades upp med uppsägningstid och innan avtalet löper ut, och försummelsen motiverade omedelbar hävning av det aktuella avtalet.

- 38 För att besvara frågan erinrar domstolen om att den gottgörelse som föreskrivs i artikel 18 a i direktivet inte ska betalas ut i de fall då huvudmannen sagt upp agenturavtalet "på grund av" försummelse som kan anses bero på handelsagenten och som enligt nationell lagstiftning skulle motivera en omedelbar hävning av agenturavtalet.
- 39 Unionslagstiftarens användning av prepositionen "på grund av" utgör stöd för antagandet, som framför allt kommissionen gjort gällande, att lagstiftaren avsåg kräva ett direkt samband mellan handelsagentens försummelse och huvudmannens beslut att säga upp avtalet för att frånta handelsagenten rätt till den ersättning som föreskrivs i artikel 17 i direktivet.
- 40 Denna tolkning finner stöd i direktivets förarbeten. Det följer nämligen av förslaget till direktiv (EGT 1977, C 13, s. 2) att kommissionen inledningsvis hade föreslagit att kundersättning inte skulle betalas ut när huvudmannen sagt upp eller "hade kunnat säga upp avtalet" på grund av försummelse från handelsagentens sida och försummelsen är av sådan art att det inte kan krävas att huvudmannen håller fast vid avtalsförhållandet. Domstolen konstaterar emellertid att unionslagstiftaren inte valt den andra grunden för uppsägning av avtalet som föreslagits.

- 41 Den ovan föreslagna tolkningen stöds även av det förhållandet att samma preposition används i de olika språkversionerna av artikel 18 a i direktivet, bland annat den spanska ("por un incumplimiento imputable al agente comercial"), den tyska ("wegen eines schuldhaften Verhaltens des Handelsvertreters"), den engelska ("because of default attributable to the commercial agent"), den franska ("pour un manquement imputable à l'agent commercial"), den italienska ("per un'inadempienza imputabile all'agente commerciale"), samt på polska ("z powodu uchybienia przypisywanego przedstawicielowi handlowemu").
- 42 Såsom undantag från handelsagentens rätt till gottgörelse ska artikel 18 a i direktivet dessutom tolkas strikt. Bestämmelsen kan följaktligen inte tolkas på ett sätt som innebär att det läggs till ytterligare ett fall, som inte uttryckligen föreskrivs i bestämmelsen, då gottgörelse inte ska betalas ut.
- 43 När huvudmannen får kännedom om att handelsagenten förfarit försumligt först efter det att avtalet löpt ut är det under dessa omständigheter inte längre möjligt att tillämpa mekanismen i artikel 18 a i direktivet. Handelsagenten kan följaktligen inte berövas sin rätt till gottgörelse med stöd av denna bestämmelse när huvudmannen, sedan han informerat handelsagenten om att han säger upp avtalet med uppsägnings-tid, visar att denne gjort sig skyldig till en försummelse som motiverar omedelbar hävning av avtalet.
- 44 Det ska dock tilläggas att enligt artikel 17.2 a andra strecksatsen i direktivet har handelsagenten rätt till gottgörelse, om och i den mån som utbetalning av sådan gottgörelse är skäligen med hänsyn till samtliga omständigheter. Det kan således inte uteslutas

att nämnda handelsagents handlande kan beaktas vid analysen av om det är skäligt att betala ut gottgörelse till honom.

- 45 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 18 a i direktivet ska tolkas så att den utgör hinder för att en handelsagent fråntas rätten till kundersättning, när huvudmannen visat att handelsagenten gjort sig skyldig till en försummelse som ägt rum efter det att handelsagenten informerats om att avtalet sades upp med uppsägningstid och innan avtalet löper ut, och försummelsen motiverade omedelbar hävning av det aktuella avtalet.

Rättegångskostnader

- 46 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 18 a i rådets direktiv 86/653/EEG av den 18 december 1986 om samordning av medlemsstaternas lagar rörande självständiga handelsagenter ska tolkas så att den utgör hinder för att en handelsagent fråntas rätten till kundersättning, när huvudmannen visat att handelsagenten gjort sig skyldig till en försummelse

som ägt rum efter det att handelsagenten informerats om att avtalet sades upp med uppsägningstid och innan avtalet löper ut, och försummelsen motiverade omedelbar hävning av det aktuella avtalet.

Underskrifter